

„Novi čas“

NOVI ČAS

List stare

izhaja vsak petek ob
12. uri dopoldne. Ured-
ništvo in upravnništvo je
v Gosposki ulici št. 6,
drugo dvorišče.

za celo leto . . . . 4 K
za manj premožne 3 „
v Nemčijo . . . . 5 „
posamezne številke 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 43

V Gorici, 25. oktobra 1912.

Leto III.

28. oktober 312.

Prihodnji pondeljek bo 1600 let, kar se je vršila veleznamenita bitka tik na severozapadni strani Rima pri milvijskem mostu ob Tiberi. Stala sta si nasproti Konstantin kot zaščitnik in prijatelj kristjanov in Maksencij kot njih preganjalec in sovražnik! Maksencij je bil v veliki premoči in on sam tako gotov zmage, da je kar v mestu ostal, slaveč pri igrah v cirkusu obletnico svojega šestletnega vladanja. Konstantin pa na čelu svoje vojske je zaupal v Boga, ki mu je na čudovit način razodel znamenje, v katerem naj gre v boj. To znamenje je bil križ. »V tem znamenju boš zmagal«. Tako je bil čital na nebu. To znamenje so nosili vojaki tudi pred četami. **Križ proti poganstvu, poganstvo proti križu. Prvikrat v zgodovini človeštva so si njih mogočni svetni zaščitniki stali v odločilnem boju nasproti. Kdo zmaga?** Bil je to velepomemben trenutek, ki je vse pretresal do mrzlične razburjenosti. Tristo let že skoraj je silovita rimska država pošiljala svoje rablje in krvnike nad kristjane, da bi v njih strla in uničila tisto skrivnostno moč katoliške cerkve, ki se je brez meča in sulice, brez loka in kopja osvojevala mesto za mesto, krajino za krajino. — Strašna moč, ki so se je rimski cesarji zavedali v polnem obsegu! **Proti njim je bila naperjena!** Oni so uživali češčenje bogov — le kristjani so jim to češčenje odrekli. Oni so bili najvišji duhovniki — le kristjani so jih kot take zametali. Oni so imeli v svoji roki vso moč — le kristjani so se njih vsemoči vpirali, zahtevajoči prostost v smislu novega, proti srcu poganstva naperjenega načela: Dajte Cesarju, kar je cesarjevega — toda Bogu kar je Božiega!

Šlo je za življenje poganstva in rimske države ter njenih cesarjev, kolikor je njih vsemoč imela svojo podlago v poganstvu. In zato so rimski cesarji divjali proti krščanstvu do skrainosti. Neštete množice so pošiljali na morišče in narekovali vse načine trpinčenja, a ta skrivnostna sila je sredi najhujših in najrazličnejših muk krščanske množice ohranjala mirne in stanovitne in jih radi tega delala zmagavne! In ko so umirali v svoji krvi, so se iz njih krvi kar nešteti drugi rodili.

Decij je sredi tretjega stoletja vse poskusil, da bi krščanstvo zadušil. A zaman so bili njegovi poskusi. Prišel je ob koncu istega stoletja Dioklecijan in tudi on je hotel krščanstvo zatreti. Strašno in grozovito je bilo to preganjanje, ki je trajalo nad deset let in se raztezalo po celi rimski državi, izvzemši krajine na zapadu. Tu je vladal mir, ki ga je krščanska žena za kristjane izposlovala. Tu je ista krščanska sv. mati Helena, žena Konstancija Klora, cesarja na sedanjem Francoskem, Angleškem in Španskem, vzgojila sina Konstantina, katere mu je vcepila spoštovanje in ljubezen do krščanstva. In ko je Konstantin sledil svojemu očetu v njegovi moči in njegovem dostojanstvu, so kristjani dobili v njem prvega mogočnega svetnega zaščitnika!

Rimska država s svojim poganskim značajem je prišla v še večje nevarnosti. Odločitev se je približala. In padla je dne 28. oktobra l. 312. Masencijeva vojska je bila popolnoma premagana, Maksencij sam je utonil v valovih Tibere. Zmagal je Konstantin v imenu križa!

Z nepopisnim veseljem so sprejeli kristjani zmagavca v Rimu. Papež Melkiad mu je z vso duhovščino šel nasproti in ga pozdravil. Konstantin pa je na Kapitolu v Rimu dal napraviti podobo križa s pomembnim napisom: »V tem blagonosnem znamenju, ki je znak prave moči, sem vaše mesto oprostil jarma nasilnega vladanja«.

Moč poganstva v svetovnem Rimu je bila razbita; razbita v moči sv. križa! — Katoliška cerkev je zadobila po dobi tristoletnega preganjanja prostost. Od tedaj se pričinja nova doba v njenem življenju. 1600 let je od takrat. Še so prišli težki časi nad njo, a premagala jih je vedno kakor tedaj — v znamenju in moči sv. križa.

Nam pa, ki se spominjamo tega za ves razvoj človeštva tako znamenitega dogodka, stopa dejstvo pred oči, da pod Božjim varstvom cerkev zmaguje in se širi le z vedno enako neizprosno v izpovedanju od Kristusa sprejetih načel. Neizprosno moramo v tem tudi mi katoliško cerkev posnemati, hočemo-li imeti resnične uspehe pri svojih delih, bodisi na političnem, gospodarskem ali kakem drugem polju. — **Vsako naše delo mora sloneti na podlagi jasno izraženih katoliških načel!** To nas tudi uči spomin na 28. oktobre 312!

Zedinjenje Hrvatov in Slovencev.

Čisto mirno hočemo poročati o dogodkih, ki so se 19. in 20. t. m. vršili v Ljubljani. Te dni se je storil nov velik korak naprej k popolnemu združenju Slovencev in Hrvatov. Te dni sta se zedinili v eno stranko naša Vseslovenska Ljudska Stranka in Hrvaška Stranka Prava.

V soboto zvečer so bila razna posvetovanja, med njimi tudi posvet hrvaško-slovenskih katoliških časnikarjev, ki so se tudi izjavili za zedinjenje obeh strank ter povdarili, da hočejo delovati po katoliških načelih: seveda bodo spoštovali druge brate po krvi, ki so nam različni po veri in po nji tudi žive. Napovedali pa so boj svobodomiseltvu in liberalizmu.

V nedeljo dopoldne so zborovali Slovenci posebej in Hrvati posebej. Slovenci so sklenili ostro resolucijo v prilog koroškimi Slovincem.

Zborovanje združenih poslancev.

Popoldne ob 3h se je začelo zborovanje vseh poslancev obeh strank. Vsega skupaj jih je bilo nad 100 udeležencev. Za predsednika zborovanja je bil izvoljen načelnik »Stranke Prava« dr. Mile Starčević, za podpredsednika posl. Grafenauer iz Koroške, za zapisnikarja dr. Akačič (Hrvat) in dr. Brejc (iz Koroške). — Nato je govoril dr. Starčević, ki je med drugim dejal: »**Mi smo se zbrali, da pred celim svetom pokažemo, da smo na jugu monarhijskega faktor, ki se ne da potlačiti, preko katerega se ne sme preiti!**« Nadalje povdarja: »Ta ideja (združenje Slovencev in Hrvatov) je vodila naše dede od kneza Sama do Ludovika Posavskega, od tega do Zriniskega in Frankopana, od teh do stvoriteljev hrvatske pragmatične sankcije pa do naše dobe. (Veliko pritrjevanje.) **Za to idejo so naši dedje prelivali na potoke mučeniške krvi v borbi proti Avarom, Frankom, domačinom fevdalcem in Mažarom. To idejo so naši dedje uzakonili v hrvatskem saboru leta 1712., sprejemši pragmatično sankcijo, s katero so si osigurali, da Hrvatska, Slavonija in Dalmacija ne smejo biti ločene od Štajerske, Kranjske in Koroške. (Viharno aplavdiranje.) Ta**

Konstantin premaga Maksencija. (K uvodnemu članku.)

ideja je torej osnovana ne samo v krvi, veri in jeziku, temuč i skupnosti interesov, geografski legi in skupni zgodovini.

Mi hočemo danes postaviti temelje skupnemu delu. Danes je znamenit historičen moment za hrvatsko-slovenski narod, kateri mora z vsemi dopuščenimi in zakonitimi sredstvi stremiti za oživotvorjenjem hrvatsko-slovenskega državnega telesa. (Burno, dolgotrajno pritrjevanje in ploskanje.)

Nato je govoril hrvaški poslanec Zagorac, ki je povdarjal med drugim tudi to-le: »Čuli smo z izvestne strani besede, da z našimi sestanki izzivljamo prevrat in rušimo temelje države in monarhije. (Različni vzkliki.) Hoteti premeniti ustanovnim potom take zakone, kateri so kot plod momentanih razmer in večje sile, več ali manj v neskladu z večnimi in nepremeljivimi principi pravice, to ne pomeni delati prevrata in rušiti, marveč nasprotno graditi, pomeni ustvariti po onem vzvišenem: **Justitia regnorum fundamentum.** — (Pravica podlaga kraljestev.) (Ponovno viharno pritrjevanje.) Mi hočemo zakonov, ki bodo vir blagostanja in napredka za vse narode v monarhiji, a ne samo za privilegirane. **Moč in bodočnost monarhije ni na bajonetih, ampak v zadovoljstvu in ljubezni narodov napram tej monarhiji.** (Ponovno veliko odobravanje.) **Bodočnost monarhije je le v Jugoslovanih!**

Nato je bila sprejeta naslednja resolucija:

Izjavljamo, dva tvorimo Hrvati in Slovenci eno narodno celoto. Vsled tega hočemo pristaši Stranke prava in Vseslovenske Ljudske Stranke skupno delovati v duhu in pravcu programa Stranke prava za jedinstvo, pravice in svobodni razvoj hrvatsko-slovenskega naroda v okviru habsburške monarhije. V svesti smo si, da so

hrvatsko-slovenske dežele odločilnega pomena za pozicijo monarhije kot velevlasti in kakor se zavedamo svojih dolžnosti napram monarhiji, tako odločno zahtevamo in pričakujemo, da se zave tudi monarhija svojih dolžnosti napram našemu narodu. Velikansko navdušenje je nastalo, ko se je resolucija prebrala.

K sklepu je govoril dr. Šusterčič, ki je dejal: Hrvatsko-slovensko združenje, ki se je srečno zvršilo, ni nikomur v kvar. (Tako je!) To združenje je le sama ob sebi umevna posledica večstoletnega etičnega, kulturnega in narodnega jedinstva Hrvatov in Slovencev. Nagib za to združenje je **ljubezen do domovine**, namen pa skupno narodno, gospodarsko in kulturno delo za jedinstveni hrvatsko-slovenski narod, v **okvirju habsburške monarhije.** (Veliko odobravanje.)

Pravo navdušenje je izval njegov sklepni stavek: **»Besed je dosti — naj slede dejanja! Našli smo se — ostanimo skupaj!«**

Dr. Starčević je v zaključnem govoru povdarjal, da je ta »najlepši dan v njegovem življenju.«

Zvečer se je v »Unionovi« dvorani vršil komerz, ki se ga je poleg poslancev udeležila velika množica ljudstva, ki je viharno pozdravljala hrvaške poslance.

Govorili so na komerzu razni govorniki Slovenci in Hrvatje iz Hrvaške, Dalmacije, Istre in Bosne.

Omenimo še, da je »Unionova« dvorana bila prekrasno ozaljšana z zelenjem ter s hrvaškimi in slovenskimi zastavami, grbi in zastavami vseh hrvaških in slovenskih dežel.

Dal Bog uspeha našemu prizadevanju za popolno ujedinjenje Hrvatov in Slovencev!

Delo naše organizacije in njen pomen.

(Poročilo predsednika »Sl. kršč. soc. zveze« na občnem zboru 24. t. m.)

Kot izobraževalno društvo v mestu samem se ni moglo še povspeti do tiste višine, ki mu pristoja kot vzgojevališču naraščaja in zbirališče kulturnih delavcev in somišljenikov katoliškega verskega naziranja. Nekaj krivde je na tem, da so delavoljni in požrtvovalni somišljeniki preobloženi s svojimi stanovskimi in drugimi posli, nekaj pa tudi v tem, da mnogo pristašev našega naziranja nikakor noče zapustiti svojega lagodnega stališča, ki ž njega kritikuje dejanske ali dozdevne napredke našega gibanja, a dela samega, da jih popravi, se ne loti. So pa tudi še drugi, ki iz malenkostnih osebnosti naravnost razdirajo, kar skušamo s težavo združevati.

Najbolj britko občutimo nedostajanje prostorov za kako večjo prireditev in pa telovadnice za Orle. Kar ima skoro slednja občina po Goriškem, namreč ljudski društveni dom, zgrajen navadno potom gospodarske organizacije, kjer imajo naša društva, pred vsem izobraževalna mladinska, nabožna svoje zbirališče, tega nimamo v Gorici. V »Centralu«, prostorih »Centralne posojilnice« smo imeli doslej za kako večjo prireditev dvorano na razpolago, a za telovadbo in predavanja so bile vedno neprilike, od slej pa je za dolgo vrsto let oddana dvorana in predvorana vdrugič v najem kinematografu!

Navzlic tem zaprekam se je društveno življenje razvijalo povoljno. Društvena Čitalnica je bila navadno zelo obiskovana, posrečilo se je tudi urediti društveno knjižnico. Javna predavanja so radi nedo-

ŠIRITE „NOVI ČAS“!

stajanja primernih prostorov izostala, posrečilo pa se je našemu neutrudnemu tajniku, dr. Česniku, da je spravil na oder dve večji igri z nepričakovanim uspehom.

Poslovanje S. K. S. Z. kot zveze naših primorskih nepolitičnih društev je znano. Kadarkoli in kamokoli so rabili kje govornika ali predavatelja, ga je »Zveza« drage volje poslala. O ti priliki mi je z vsem priznanjem in zahvalo omeniti naših vrlih visokošolcev, ki so se vsakokrat odzivali vabilom.

Ni je bilo večje prireditve, naših društev, kjer bi ne bila »Zveza« sodelovala. Naj omenim le evharistično slovesnost v Logu pri Vipavi, ki je v vsakem pogledu uspela sijajno, evharistični kongres na Dunaju, ki so se ga udeležili v ogromnem številu člani naših organizacij. Slomškovo slavnost v Mirnu, pred vsem pa socialni tečaj v Komnu, ki se je izvršil posebno po prizadevanju vč. g. dekana Valentinčiča nad vse slovesno in kakor pričakujemo uspešno za razširjenje krščansko socialne misli na Krasu. Dal Bog, da bi bila kmalu mogoča taka prireditve tudi v Sežanščini in tržaški okolici!

Iskreno nas veseli čvrsti in navdušen potkret ljudstva, pred vsem mladine h krščanski organizaciji, radujemo se veselo pomladi, ki jo vidimo na Krasu in v Brdih. Zato pa nikakor ne moremo odobravati neke zaspanosti, ki je ponekod nastopila. Umemo, da se mnogo kateri goreč delavec na kulturnem polju uspeha, zlasti ako je preobložen s svojimi stanovskimi posli, kakor so iz večine vsi duhovniki. V tem pogledu vnovič priporočamo, da si voditelj začasa oskrbi v kraju samem med domačini zadosten naraščaj, ki bo mogel, hotel in s pridom umel nadaljevati njegovo delo. Društveno življenje ima le tedaj trajno podlago, ako ne visi na eni sami osebi marveč je globoko in razsežno ukoreninjeno v ljudstvu samem.

Marsikje peša organizacijsko in izobraževalno delo, češ ker tega ni več tako treba, češ ker je liberalizem tudi pri nas strit politično in gospodarsko. Nesrečna in zelo nevarna je ta domneva! Jaz trdim nasprotno: Liberalizem se širi v hujši obliki ko prej med ljudstvo, zlasti med mladino. Zato pozivljamo vse, naj se delo v organizacijah poživi v blagor ljudstva in prospah naših načel.

Vojna na Balkanu.

Novice o krvavih bojih na Balkanu nam poročajo, da Slovani in Grki na celi črti prodirajo ter da se Turek povsod umika.

Črnogorci.

Na severni strani so Črnogorci po strašnih bojih vzeli Berane, kjer je padlo mnogo mož na obeh straneh. Na strani Turkov in Albancev so se borile tudi ženske, ki jih je mnogo padlo. Črnogorci so zaplenili mnogo streliva.

Tudi velike zaloge živil so padle Črnogorcem v roke, tako da se sedaj šalijo, češ: Turki so le pošteni ljudje, ker se dajo vzeti, a obenem prineso s sabo dovolj hra-

ne, da siromašni Črni gori ni treba, da bi jih zastoni redila. Po poročilu generala Vukotiča je bilo samo v Beranah toliko moke in drugih živil, da ima severna armada za tri mesece vsega dovolj.

V Beranah se je našlo tudi mnogo denarja: 2000 turških lir ali okrog 40 tisoč kron; kakor pa se je kasneje dognalo, je to zaklad za vzdržavanje in popravo samostana »Djordjevi stupovi«. V ostalih dozdej osvobojenih mestih — zlasti v Tuziju — pa se ni našlo nobenega denarja. Ker so pa vjeti turški častniki in vojaki polni denarja, se splošno sodi, da so ves denar v mestih pobrali in medse razdelili, samo da bi ga Črnogorci ne dobili.

Skader ni še padel v roke Črnogorcem, vendar je v noči na 24. t. m. črnogorska armada zavzela Siročko goro blizu Taraboša, odkoder bodo lahko streljali v Skader in Taraboš. Baje se Turki hočejo podati, ker Skadra nemorejo več držati. Vendar to ni verjetno, da bi se udali, ker je posadka pomnožena. Pričakovati je še hudih bojev za Skader.

Srbska armada.

Srbi imajo svojo armado razdeljeno v 3 dele, ki prodirajo v Sandžak in Staro Srbijo. Ena — vzhodna — srbska armada se je pri Kumamovem združila z bolgarsko. Na Ovčjem polju, južno od Kosovega polja bo prišlo v najkrajšem času do odločilne bitke. Če tukaj združeni Srbi in Bolgari zmagaajo, jo udarijo na Solun, kamor prodirajo tudi Grki. S tem bi bila tudi edina turška železnica v rokah Slovanov in zahodne turške čete odrezane od Carigrada.

Poročila o bojih se glase: Avstrijski korespondenčni urad poroča 22. t. m.: Današnje jutranje uradno poročila izjavlja: Na terenu od Vele Glave do Raške in v okolici Novega Pazarja so se bili hudi boji s Turki in z Albanci. Cenijo, da se bori tu proti Srbom 40.000 Albancev in deset nizamskih oddelkov s štirimi baterijami. Dne 21. t. m. zjutraj je pričela tretja srbska armada z energično ofenzivo. Sovražnik je bil vržen nazaj. Srbi so prodrli do Malega

Kosovega. Sovražnik se je hitro umikal. O iberski armadi, katere prednje straže so dospele pred Malo Senico, dohajajo ugodna poročila. Srbi so osvojili vse utrjene turške obmejne kule. Srbski glavni stan se nahaja v Vranji, kamor je tudi srbski kralj odpotoval. »Berliner Tageblatt« poroča 22. t. m. iz Belgrada: »Srbska vzhodna glavna armada je stala včeraj pri Straci in pri Rehanu, prednje straže pa pri Kumanovu. Dne 24. t. m. se pričakuje velika bitka. Armada skuša prodirati proti Skoplju. Glavni del zahodne armade stoji pripravljen za bitko na Kosovem Polju in prodira proti Prištini. Manjši oddelek maršira proti Novemu Pazarju, neka druga srbska armada pa maršira v Bulgarijo in stoji zdaj pri Carovem Selu. — Iz Carigrada pa poročajo s srbskega bojišča: Vas Buzdinovce pri Ristovcu, ki so jo zasedli trije srbski bataljoni s kavalerijo, so obkolili Turki s topovi in streljali na Srbe, ki so bili malodane vsi pobiti. Turki so odrezali Srbom umikalno črto v smeri proti Prištini. Srbska vojna črta se razprostira od Kraljevca do Tergovišta. — Iz Belgrada se 22. t. m. poroča: Srbska divizija, ki ji poveljuje prestolonaslednik, je 21. t. m. poslala 30 mož z enim častnikom rekonoscirati ozemlje, ki leži južno od Prepolca. Patrulji so naročili, naj previdno postopa, da je sovražnik ne preseneti. Do Kopadnika je patrolja prodrla, nato se pa vrnila; a ko se je vračala, so pričeli nanjo Turki streljati. Srbska patrolja je bežala proti taboru, a iz vseh grmov so planili Turki na patroljo in so celo patroljo pobili. — Iz Belgrada se poroča 22. t. m.: Poročilo, da je imel 7. srbski polk pri Prepolcu velike izgube, se v toliko potrjuje, da je izgubil polk v boju pri Prepolcu 100 mrtvih in 300 ranjencev. V srbskem 7. polku, ki nosi ime kralja Petra in ki je garnizioniran v Belgradu, služijo izključno le bolgrajski meščani, med njimi veliko uglednih bolgrajskih trgovcev.

Zelo hvalijo srbsko konjenico, ki se je proti pričakovanju obnesla. Tudi srbsko topništvo je dobro.

Črnogorski materi prineso z bojišča ranjenega sina.

Hudi, krvavi boji Bolgarov.

Najodločilneje je prodiranje Bolgarov. Bolgari so zmagonosno vzeli utrjeno mesto Kara Mustafa ter je nazvali po svojem kralju »Ferdinandovo«. Prvotno so Bolgari nameravali prodirati naravnost proti Odrinu (Adrianopol), ki je glavna turška trdnjava. Toda tu so Turki zbrali toliko vojaštva in se tako utrdili, da bi bilo preveč žrtev. Zato so Bolgari obkolili Odrin s 40.000 vojaki, z glavno armado pa udarili naprej proti Carigradu. Pri trdnjavi Kir Kilise se jim je ustavil Turek, močan 140.000 mož. Bolgari so šteli 120.000 mož. Bojišče je široko 60 km (iz Gorice do Podbrda, ali iz Gorice do Trsta). Tu se je vnela odločilna bitka, ki odloči usodo cele vojne. Če zmagajo Bolgari, so v enem tednu že lahko pred Carigradom; kajti razdalja od bojišča do Carigrada znaša približno kakor iz Celovca do Trsta.

Poročila o bojih. Na vseh črtah se bijejo hudi boji. Povsod so Bolgari pregnali Turke iz njihovih postojank. V okolici Ravloka marširajo Bolgari proti jugu. Ozemlje pri Tamrašu so Bolgari končno od turškega ozemlja odrezali. Pred Odrinom je prikorakala bolgarska armada do Arde. Turki so v neredu in paniki bežali, izgubili so 100 mrtvih in 160 vjetnikov. Bolgarske izgube niso izdatne. Na severnovzhodni strani odrinskih utrdb so zasedli Bolgari nekatere postojanke. V zelo hudem boju je bil sovražnik poražen in je bežal proti trdnjavi. Veliko število mrtvih in ranjencev, ki se še niso prešteli, leži na bojišču. Med bitko so streljali Turki s topovi iz severnovzhodnih utrdb, a so slabo zadevali. Turška artiljerija strelja neredno in brezuspešno. Neka turška kolona je napravila iz trdnjave izpad na vzhodno stran, a je bila uničena. Ena bolgarska kolona je zasedla Vaziliko ob Črnem morju in prodira proti Viži. Mesto Malo Tirnovno so zasedli Bolgari. Turški vjetniki pripovedujejo, da je odločna bolgarska ofenziva presenetila turško armado, ki da trpi pomanjkanje in da ni disciplinirana. Turki požigajo vasi ob reki Strumi.

Boji pri Kirkilisu so strašno krvavi. Naj navedemo naslednja poročila, ki seveda niso vsa verjetna: Turško vojno ministrstvo poroča oficijelno: Na črti Odrin-Kirk Kilise se zapričeti boji nadaljujejo in postajajo čedalje bolj ljuti. Boji se vrše severozapadno od Kirk Kilisa in se razprostirajo do vzhodno od Tundže. — Hudi boji se vrše tudi v okolisu Kirdžalija. Turške čete so začele pri Džumi z ofenzivo. — Boji na črti Kir Kilise-Odrin so jako krvavi, izgube na obeh straneh jako izdatne. Število ranjencev, kolikor so jih dozdej v Carigrad pripeljali, je zelo veliko.

Vsa poročila se strinjajo v tem, da so boji okoli Kir Kilisa strahoviti. Neko poročilo »New-York Herald« pravi, da je mrtvih in ranjenih 6000 Bolgarov.

»Excelsior« je iz Sofije dobil poročilo, da so se Turki iz druge črte kirkiliških utrdb vsled artiljerijskega boja umaknili, Bolgari napadajo dalje, a dozdej še niso dosegli drugega uspeha.

Mesto Odrin. Odrin, kjer se izlivajo v Marico Tundža in Arda, kjer se združijo

vse ozhodne promete zveze s Carigradom, je v sedanji vojski odločilnega pomena.

Pri Odrinu so se odnekaj vršile velike bitke in je bil že za časa Hadriana utrjen. Leta 323. p. Kr. je tu Konstantin Veliki premagal Licinija, l. 378. so tu Goti porazili Valensa, 551. so Slovani pri Drinopolju porazili bizantinskega cesarja, 586. so mesto oblegali Avari, 922. so je osvojili Bolgari, 22. novembra 1189. so se je polastili nemški križarji in šele 1361. si je sultan Murat I. mesto nazaj osvojil ter je l. 1366. povzdignil v svojo prestolnico.

Po osvojitvi Carigrada pa je Odrin postal drugo glavno mesto osmanskega cesarstva. V bojih v 19. stoletju, ko je Turčija vedno bolj propadala, Odrina, vrat v svoje cesarstvo, ni mogla držati. L. 1829. se je Odrin brez odpora udal ruski armadi pod Dibičem, iz močvirij Marice pa so klice kužnih bolezni pomorile več ruskih vojakov, kakor bi jih bili mogli turški vojaki. Zato se je kmalu v Drinopolju med carom in sultanom mir sklenil. V rusko-turški vojski l. 1878. pa se je mesto zopet moralo Rusom predati.

Od tega leta so Turki mislili na to, kako bi Odrin tako utrdili, da bi se mogla vsaka armada ob njem razbiti. Sezidali so na levem bregu Marice v velikem krogu fortifikacije, katere so zlasti od l. 1909. dalje zelo utrjali.

Odrin sam se razprostira na več nekako 30—40 m nad vodno površino Marice visokih gričih. Proti jugu se ti grički izravnujejo polagoma v dolino, na zapadu pa se dviga valovito gričevje. Oddaleč je mesto bajno lepo, postljano med vrtovi, ki se razprostirajo kakor oaze notri v močvirnato ozemlje rek. Znotraj je seveda nekoliko drugače. Ceste so nemarne in ozke. Pravi biser pa je Selimova mošeja, koje

kupola je precej višja nego ona Hagije. Sofije v Carigradu. Muratova mošeja pa ima devet krasnih kupol. Ker je mesto pomembno v trgovinskem oziru, je v njem jako živahno življenje.

Kar se utrdb tiče, vemo pozitivno le to, da so se zadnja leta sicer gradile naprej, a za časa homatij v Carigradu zopet zanemarjale, tako da jih je šele sedanji vrhovni poveljnik Abdullah paša začel zopet izpopolnjevati. Na vsak način so močne. Odrin predstavlja danes utrjeni tabor 35 kilometrov obsegu, z mnogimi, sicer nearmiranimi utrdbami iz zemlje z okroglimi ali peterokotnimi reduti. Kir Kilise je boljše utrjeno, ker ima štiri takozvane permanentne utrdbe, deloma iz betona in jekla.

Kaj pa Bolgari?

Bolgari imajo, kolikor znano, 9 baterij modernih težkih havbic sistema Schneider (baterija po 4 topove), torej 36 topov, za obstreljevanje Odrina namenjenih. Težka moderna havbica zelo prekaša lahko, in sicer nese 40 kg težko kroglo 8000—9000 metrov daleč. Težka havbica ima predvsem namen, razstreliti utrdbe, katere je treba z naskokom vzeti, učinkuje tudi proti nasprotni artiljeriji, proti manjšim, živim, premikajočim se ciljem se je pa ne da uspešno rabiti, pač pa proti velikim kolonom, zbirajočin se četam, taborom.

Nadalje imajo Bolgari še 10,5 centimeterske poljske havbice sistema Schneider, ki so veliko lažje. Uporabiti se dajo predvsem proti nasprotni, z skleki zavarovani poljski artiljeriji ter proti živim ciljem za obkopi. Ker imajo kroglice havbice več razdiralne moči, kot ona navadnega poljskega topa, se bodo havbice zelo rabile.

Ker pa je Odrin močna utrdba, bo treba, da jo Bolgari obstreljujejo tudi s tako-

Srbska konjenica.

zvanimi »težkimi topovi«, to so 21-centimetrovski, katerih kroglja ima šrapnelski učinek na veliko daljavo, in »možnarji«, kaliber 15, 21 ter 28 centimetrov, ki močne utrdbe z velike daljave skoro navpično z višine zadenejo.

Grška armada.

Ta tudi sijajno prodira. Nihče tega ni pričakoval od Grkov. Grške čete so udrle že daleč v Turčijo in pri mestu Serviji popolnoma porazile Turke, ki so jih Grki obkolili.

Iz Aten se poroča 23. t. m.: General Danglis je brzojavil ob 3. popoldne: Grška armada je napadla, ko je prodirala, sotesko (defilé) Sarantoporos. Bitka, ki se je pričela ob 10. dopoldne, še traja, ker sovražnik še vedno brani svoje postojanke. Grki se hrabro bore. Iz vasi Dolnica je brzojavil general Danglis v Atene ob 10. zvečer: Bitko je prekinila noč. Naši vojaki so se približali sovražnikovim postojankam in so prenočevali na bojišču, da nadaljujejo jutraj zopet boj. Generalisimus grške armade, prestolonaslednik princ Konstantin, je 23. t. m. dopoldne brzojavil iz svojega glavnega stana (Hazi-Gogo) v Atene: Z močnim napadom je grška armada premagala 22 turških bataljonov in 6 baterij. Turki se umikajo proti Serfižu. Grki jih zasledujejo. Iz Aten se še poroča: Sarantoporos so zasedli grški vojaki. Turki se umikajo proti Serfižu. Grki poizkušajo priti Turkom za hrbet, (kar se je posrečilo). V Atenah je poročilo o grški zmagi povzročilo veliko veselje.

Grki so zasedli tudi turški otok Lemnos in hočejo zasesti tudi polotok Kasandros.

Turška.

Turške vojne ladje so priplule v Črnomorje pred bolgarski mesti Varna in Burgas. Turki so streljali na mesta ter napravili mnogo škode. Turške čete so povsod zanemarjene in brez discipline. Glej dopis v današnji številki iz Bosne!

Bolgarl zmagali!

Sofija 24. Odločilna bitka pri Drinopolju je včeraj pričela. Ob jutranjem svitu so začeli na vsej črti odločilni boji bolgarske armade, ki je zavzela z bojneti več prednjih utrdb pri Drinopolju in sicer na severni strani ter je prodrla ojačena od drugih bolgarskih čet do glavnih utrdb prave trdnjave. Proti 11. dop. so se odločile turške posadke v posameznih trdnjavah k izpadu. Izpadle so v severno-iztočni smeri proti Arnavtskeju. Dasiravno jih je podpiral hud ogenj turške artiljerije iz trdnjav, je bil ta izpad z uničujočimi izgubami odbit. Beg turških čet je potegnil s se-

boj tudi posadke nekaterih drugih utrdb, ki so jih Bolgari nato zavzeli z naskokom z bajoneti. Bolgari so bežeče turške čete zasledovali na celi črti, dasiravno jih je pogosto ustavilo streljanje iz težkih trdnjaviških topov. Kljub temu se ni posrečilo ustaviti bolgarskega prodiranja ter so v tem trenutku Bolgari dospeli neposredno pred glavne utrdbe Drinopolja. Izgube na turški strani so nepopisno velike. Zlasti veliko izgub so imeli na blagu, katere so jim prizadejali naši brzostrelni topovi. Celi vojaški oddelki so bili popolnoma uničeni.

Prodiranje proti Kirkilisu je bilo zelo uspešno. Oddelek generala Dimitrijeva je zasedel od severne in iztočne strani cesto Trnovo-Kirkkilise. Dimitrijevič je zbral ob tej cesti svojo vojsko ter začel z odločilnim napadom. Odločilna bitka se je danes pričela na tem krilu. Pričakovati je, da se bo posrečilo Bolgarom tekom 3 dni Kirkkiliso zavzeti. Na to bo bolgarska armada nadaljevala svojo ofenzivo proti Godu. Odstrigla bo zapadni del turške armade v Drinopolju od Carigrada.

Dne 24. t. m. ob 11. predp. so Bolgari vzeli Kirkkilise, odkoder so se Turki v neredu umaknili in pobegnili proti Bunarhisarju. Bolgari so zaplenili brzostrelno baterijo, šestnajst vozov polnih municije, mnogo živil.

Turški vojaki beže na avstrijska tla.

(Dopis »Novemu Času« iz Bosne.)

Čelebić v Bosni 16. oktobra 1912.

Dne 13.—14. so napadli Črnogorci turško vas Bobova ob turško bosenski meji. V tej vasi je bila posadka obstoječa iz 60 askirjev (vojakov) in enega častnika. Boj je moral biti precej hud in ne bi tako hitro končal, ako bi imeli Turki dovolj živeža. Črnogorci so jih obkolili, a ves njih živež je obstajal le iz 20 kg ječmenove moke. V stiski so nekateri askerji (9 po številu) pobegnili na bosenska tla, da le ohranijo zdravo kožo, in to v večernem mraku. Tavalj so po gozdu blizu Čelebića tako dolgo, dokler jih ni našla orožniška patrulja, ki jim je odvzela orožje in municijo, potem pa jih poslala v Sarajevo.

Izgledali so tako, da bi se mogli drvu smiliti. Lačni, raztrgani, skoraj popolnoma boski itd. Že 3 mesece niso dobili nikake plače. Tukajšnji častniki, podčastniki in tudi pisec tega, so se jih usmili in jim dali potrebne jedi, tobaka in tudi obleke. Bili so za to jako hvaležni. Po rodu so bili Anatolci (iz Male Azije) in le ombaša (frajtar) je znal toliko srbski, da se ga je moglo razumeti.

Iz vsega tega se razvidi, da **Turčija še sedaj ni pripravljena na vojsko.** In pri

takšnih razmerah se razumi samoobsebi, da je vojskovanje na turški strani skoraj nemogoče, da Črnogora nemore računati na velik odpor in ji je prav lahko širiti teritorij.

Srbske roparske bande v Sandžaku opravljajo svoje delo skoraj nemoteno. — Grabijo, kar jim pride v roke. Črnogorcem posebno dišijo teleta, koze in ovce, radi česar so posestniki spravili veliko te živine na bosenska tla.

Črnogorci so zažgali več turških vasi. Streljanje se sliši pri nas prav dobro in to danes v smeri proti Plevlju radi česar se sluti, da mora biti tam danes huda bitka. **V Plevlju je zadnji čas 11.000 turških vojakov.**

Pri nas je drugače kakor ponavadi. **Garnizije se niso povečale,** niti meja zavarovala.

Čelebić, 19. oktobra 1912.

Dodatno k mojemu zadnjemu poročilu javljam, da je prišlo 18. t. m. zopet 27 askerjev z enim turškim častnikom na bosenska tla. To je bivša cela garnizija Ogradienica na turško-bosenski meji. Ko so se jim začeli bližati Črnogorci, so imeli vsega živeža komaj za dva dni. Malo predno so začeli Črnogorci nanje streljati, so zavžili zadnji grižljaj, a potem cel dan nič. Pobegnili so radi pomanjkanja živeža. Municije so imeli okoli 8.000 patron, a je niso mogli dosti uporabljati, ker so Črnogorci streljali iz zasede, tako, da jih askerji sploh niso videli. Da bi te municije ne dobili v roke Črnogorci, so vzeli vse seboj. Mislili so, da se od druge strani zopet vrnejo v Turčijo, a kako, ko so Črnogorci zavzeli že vso mejo. Eden med njimi je imel prestreljeno roko. Lačni so bili tako, da so komaj gledali. Njihova »snažnost« grozna! Kakor fižol debelih uši na kile, raztrgani, skoraj boski itd. In takšno moštvo naj se vojskuje?

Zemljevid Balkana se dobiva v Prodalni Kat. Tisk. Društva v Gosp. ulici 2 v Gorici. Cena 1.20 K. Po pošti 10 v več.

Po svetu.

Naš državni zbor se je sešel 22. t. m. začel je zborovanje s tem, da so se Čehi in Nemci skoro stepli radi čeških šol na Dunaju. Vlada je predložila postavo proti **kužni bolezni pri živini**, ki pa so jo poslanci za sedaj odklonili radi sitnosti, ki bi jih povzročala kmetu. — **Zunanji minister Berchtold** je bil v Pizi v Italiji, na obisku. Obiskal je laškega zunanjega ministra, Domenila sta se glede Balkana. Kaj sta se domenila, ni še gotovo. Listi sicer marsikaj ugibajo. Zdi se, da bosta Italija in Avstrija na Balkanu složno postopali.

Listek.

Junaštvo in zvestoba.

Nemški spisal: **JOŽEF SPILLMANN D. J.**

(Dalje.)

Sedaj pa je moral Benedikt pripovedovati svoje zgodbe. Ne glede na njegovo mladost, hoteli so ga poseči, akotudi je na kolenih

s povzdignjenima rokama prosil, da bi mu prizanesli. »Tudi on je Švicar! tudi on mora umreti!« kričali so krvoločneži. Toda neki vrli mož po imenu Tassé iztrgal me je z lastno smrtno nevarnostjo morilcem iz rok in neki usmiljeni lasuljar me je sprejel za učenca, pravil je Benedikt.

V veselju, da sta se brata zopet našla, sem za hip pozabil poprašati za novice iz ulice de Bisí. Sestrama se pri hišnem preiskovanju ni pripetilo ničesar. Jožek mi je prinesel pisma od obeh. Odprl sem najpreje Martino. Prosil me je nujno, naj pošljem svojega

„bistrega služabnika“, ko napoči noč, ali pa naj pridem sam, ako morem. Svoje namere ne more odkladati; priloženi izrezek iz lista, „Ljudski prijatelj“ dokazuje to. — V njem je Mará pozival ljudstvo, naj pomori vse sumljive, vse aristokrate, vse farje, ki nočejo priseči in najprej vse Švicarje v ječah. Ko počí topov strel, naj prično. Ko bodo uničeni notranji sovražniki, pojdejo vsi proti zunanjim sovragom. „Švicarji“, je bilo pisano, „so smrt več ko zaslužili; njih častnike je treba razsekati na kose“.

Na drugem mestu lista, je bilo objavljeno, da bo izdajalski kolovodja major Bachmann 2. septembra — torej že drugi dan — stal pred revolucijskim sodiščem. „Oltar maščevanja, giljotina, z gotovostjo čaka tega prokletega ljudskega morilca“.

Pokazal sem to mesto velikemu sodniku. Žalosten je prikimal. „Pričakujem še vedno rešitve od ostrega opomina naših vlad; saj tem ministrom vendar ne more biti vse eno ali se tudi Švica zveže z Nemčijo in Savojsko za vojno ali ne. Francija ima sovražnikov več ko dovolj in naših čet so vedno upoštevali. Toda zdaj se bojim, da opomina ne bo, ali pa prepozno, četudi sem tako nujno pisal v Bern. In tudi drugi načrt je brez upanja. Ječarski paznik, ki sem ga dobil po svojem odposlancu, zahteva, naj mu naprej plačamo 10.000 livr v zlatu. Rad bi dal to vsoto za svojega prijatelja; toda sam moj posredovalec mi pravi, da bi mož vtaknil denar v žep in se nam izrezal. Bilo bi naravnost neumno. Hočem mu dati 50 luisdorov za zadnjo ponudbo.“

Kajzer je imel prav. Ni bilo nič drugega početi. Da bi sami poskusili z dvanajstimi pogumnimi možmi izpeljati to stvar, kakor sem mislil jaz, zdelo se mi je blazno početje. Nato sem ga vprašal o stvari, ki me je klicala v ulico de Bisí. Ker je Redingova žena že dobila dostop k svojemu možu, je tam več upanja, menil je on. Svetuje pa, da bi tudi tam podkupi kakega čuvaja, kakor pa da bi poskusili nevaren beg. Vsekako postavim svoje življenje že s tem v nevarnost, da zapustim varno skrivališče. Toda noče grajati tega, ker storim to zato, da bi rešil prijateljevo življenje. Kako je z mojim očesom?

Dobro. Izvrstno. Zadnjih 14 dni, odkar me zdravi Trizon, obrnilo se je čudovito na bolje. Rane so se zacelile, otekline skoro čisto izginile. Le koža je bila še vsa pobarvana v vseh bojah. Toda to se je moralo izgubiti samo po sebi. Glavno, za kar ne morem dovolj zahvaliti Boga, je bilo, da sem videl in baš tisti dan se mi je prvičkrat posrečilo, da sem brez pomoči privzdignil trepavnico za nekaj hipov.

Kajzer mi je iz srca želel, da bi mi oko ozdravilo in je menil, da sedaj se gospica Valdulerska tudi ne bo več branila postati moja žena.

„Ona morda ne, pač pa jaz“, sem odgovoril. „Tako jasno mi je pokazala, da me je izvolila („ljubila“ ne morem reči) samo radi zu-

nanjih, ničevnih lastnosti in sem se popolnoma odločil opustiti to zvezo“.

„Moram vam dati nekoliko prav“, rekel je veliki sodnik. „Na drugi strani pa ima vaša nevesta precejšnje premoženje. Tudi se morda kot omožena žena po vzpne do globokejšje in plemenitejšje ljubezni. Premislite to“.

„Sem premislil. Upam pač še, da pridobim drugo deklo, ki me je bolj vredno — vašo hčer, spoštovani, očetovski prijatelj!“

Kajzer mi je ganjen stisnil roko. „Bojim se, da je propozno. Brž po 10. avgustu sem pisal domu, da ste izgubil eno oko. In ne čudil bi se, če je ta novica pospešila, da je Verena vstopila v samostan“.

„Upam, da ne“, sem odgovoril. „Toda tudi v tem slučaju bi se ne mogel odločiti, da bi se za vse življenje zvezal z gospodično Valdulersko. Sicer pa mi je poslala po malem Jožku pisemce, ki ga še nisem prečital. Bomo videli, kaj piše“.

Radi važnih sporočil od njene sestre, sem popolnoma zabil na to pismo in sem je moral šele iskati po žepu. Naglo sem je preletel. V pismu je bilo mnogo javkanjo o nosreči, ki nas je zadela in v umetno zavutih besedah me je prosila da bi jo odvezal poročne obljube, ker se ne more odločiti, da bi šla za mano ven iz dežele, in ker i. t. d.; pisanja nisem čital do konca, marveč dal sem pismo velikemu sodniku s pripomnjo, da mi je gospica Valdulerska sama olajšala pretrgati zvezo. Naglo sem se poslovil od Kajzerja, naročil mu pozdrave za mater, botra in Vereno, ako bi se mi kaj pripetilo in odšel sem. Šele pozneje sem se domislil, da je daues 1. septembra, baš Verenkin god.

Bruner in jaz sva se oblekla kakor prava saskilota. Razcefrana sukinja, neizogibna rdeča čepica, zraven tega ne prev snažen rdeč žepni robec, ki je zakrival moje obvezano oko in več ko pol obličja, vse naju je dobro skrivalo. V rokah vsa nosila dve grčavi, z železom okovani palčici, in sva bila povsem pripravljena rabiti ju, če bo sila ter prodati svojo kožo kolikor mogoče drago.

Brez ovire sva prišla do Notrdamskega mosta, kjer nama je gruča kot, midva oblečenih možakarjev zaklicala, h kateremu mestnemu oddelku, da spadava.

„V Bit de Mulén“, odgovoril je Brunner ter grdo zarobantil.

„Zlodja!“ je odgovoril eden. „Ta je čvrst dečko! A kakšen mestni oddelek je to?“

„He — Kraljevska palača!“ mu je odgovoril eden izmed gruče. „Vrli državljani tege oddelka niso po 10. avgustu več marali za umazano ime, kraljevski, kakor se tudi naš oddelek ne imenuje več. Trg Ludovika XIV., marveč, „Dü Maj“, Toda, državljana — sanskilota, vidva nimata vajnih sulic pri sebi?“

„No, imava pa ta dva kola — prav dobra sta za razbijanje buč“, in Brunner je zavihtel svojo palico, da je zažvižgalo.

Iz naše organizacije.

Glasnik „Slov. kršč. soc. zveze“.

Občni zbor S. K. S. Z. se je vršil večeraj ob zadostni udeležbi. Tudi s Tržaškega je došlo zastopstvo. Vsa poročila so bila sprejeta soglasno. Veliko obžalovanje je vzbudilo predš. naznanilo, da se je naša organizacija v mestu, ki ima nalogo delati za versko, gospodarsko in narodno okrepitev Slovencev v mestu, morala umakniti kinematofrafu! Poročilo predsednikovo objavljamo na drugem mestu. V odbor so izvoljeni gg.: Dr. Breclj, dr. Ličan, dr. Česnik, dr. Kotnik, J. Fegic, J. Medvešček in gdčna Peršičeva. Za namestnike so bili izvoljeni: č. g. prof. Sr. Tul, Fr. Kremžar in gdčna Žnidaršič. — Pregledovalci računov so gg. E. dr. Vuga, Fr. Švara, župan Černic. — Na delo!

V toplih besedah se je predsednik spominjal umrlega župnika Kosca, enega najgorečnejših mož pri delu za gmotno in moralno povzdigo ljudstva. Navzoči so stoji poslušali govor.

Devin. — Slov. kat. izobr. dr. „Adrija“ v Devinu je ustanovilo kot odsek društva „tamb. zbor“, kateri šteje osem tamburašev. Dal Bog da bi dobro vspeval na izobraževalnem polju, kajti ravno pri nas v Devinu, ker smo na meji, je zelo potrebna

katoliška izobrazba. Malo nas je, a vendar upamo, da smo vsi zedinjeni, kadar se gre za sveto stvar, in se ne pustimo teptati od našega sovražnika kateri nas bi hotel vtopiti v eni kaplji vode. Z Bogom na delo!

Kronberg. — Vabilo k veselici, katero priredi Kat. slov. izobr. društvo v Kronbergu v nedeljo 27. oktobra ob 3h popoldne. Vspored: 1. Petje. 2. Juršič-Steržaj: Tihotapec, narodna igra v 5 dejanjih. 3. Šaljivo srečkanje. Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 K, II. vrste 60 vin. Stojlišča 40 vin. K obilni udeležbi vabi odbor.

Prvačina. Kat. sl. izobraževalno društvo in odsek „Orel“ bosta imela v nedeljo dne 3. oktobra točno ob 3. uri popoldne svoj letni občni zbor po pravilih. Po končanem zborovanju bo predavanje; zborovanje in predavanje se vrši v društveni dvorani, h katerima točkama so uljudno vabljeni vsi člani in članice kakor tudi vsi somišljeniki sl. ljud. stranke.

Miren. — „Katoliško delavsko društvo“ v Mirnu naznanja: Ker se redni občni zbor vsled zunanjih vzrokov ni mogel vršiti v nedeljo 13. t. m., se bo isti vršil nepreklicno v nedeljo 3. nov. t. l. ob treh in pol popoldne. Odbor.

Naša mladina.

Dunaj. V splošno veselje tukajšnjih mladenk se je ustanovila v nedeljo dne 20. t. m. »Dekl. zveza« in bo imela svoja redna zborovanja vsako prvo nedeljo v mesecu v prostorih in pod pokroviteljstvom »Slov. katol. izobr. društva Straže«, v VI. Webgasse 17. V odbor so bile izvoljene: gdč. stud. phil. Angela Pisker-

nik, M. Plevel, R. Matjašič in I. Petrovič, ki vse narodno in katoliško misleče mladenke vabijo v skupino, ki ima najlepše cilje, v prid sv. vere in blagor domovine, ter v lastno, toliko potrebno izobrazbo. — Rojakinje v domovini pa lahko koristile Dekl. zv. s tem, da sporočite svojim sestram, prijateljicam, znankam, kje da se zbirajo katoliško narodno misleče Slovenke na Dunaju. Na svidenje 3. novembra!

I. P.

Sred. Vipavsko okrožje »Orlov« bo imelo svojo sejo v sredo dne 3. nov. ob 3 in pol popoldne v Batujah. Pridite zastopniki vseh odsekov, ker je potrebno, da se pogovorimo gledé delovanja ob zimskih večerih. Na zdar!

Rihenberg. — Redni občni zbor odseka »Orel« se bo vršil dne 29. oktobra v telovadnici na Korpu ob 7. uri zvečer. Odbor vabi vse redne in podporne člane, kakor tudi prijatelje »Orla« k obilni vdeležbi.

Kraški odseki »Orel« so imeli v nedeljo v Komnu v dvorani „Kat. slov. izobr. dr.“ skupne vaje in odborovo sejo. Voditelj iz Gorice, brat Medvešček je se svojim krepkim poveljevanjem vse naše fante navdušil, a tudi on je bil naših fantov vesel, ker so znali več kakor je pričakoval. Zastopani so bili po svojih načelnikih in telovadcih štirje odseki, velikodolski, škrbinski, temniški in novi odsek iz Lagrajca, Klanca-Svetega. Naše vrste se množe. Imamo v komenski okolici že dvakrat več kot Sokoli. Sokoli se vidijo sicer sedaj pri litrib, povsod po dva, a še po eden komaj domov caplja.

Rihemberg. Opozarjamo, da se veselica »Mar. družbe« v nedeljo ponovi! — Pridite!

Zadružništvo.

Sv. Križ. Kmečka hranilnica in posojilnica v sv. Križu vabi na redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo 3. novembra 1912 po blagoslovu v lastni hiši. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Potrjenje računskega sklepa za leto 1911. 4. Volitev nadzorstva. 5. Slučajni predlogi. Odbor.

Kreplje. — Tukajšnje Gospodarsko društvo skliče izredni občni zbor dne 27. oktobra t. l., ki se bo vršil v poslopiju Vinarskega društva v Krepljah ob 4. uri popoldne. Dnevni red: Predrugečenje pravil v nekaterih točkah in druge slučajnosti. Ako se ob določeni uri ne snide dovolj število udov, se zboruje eno uro poznej pri vsakem številu udov.

Slov. Straža potrebuje pomoči!

Evharistična slavnost v Ravnicl.

Lepo število udeležencev (devet) je bilo iz naše vasi na Dunaju pri evharističnem kongresu. Toda tudi za tiste, ki so bili doma, je bilo pretekli teden dobro preskrbljeno: Obhajali smo slovesno tridnevno v čast sv. R. Telesu. Vodil jo je prečastiti gospod P. Frančišek iz Sv. Gore. Naša cerkev je bila te dni v svatovski opravi. Najstarejši ljudje ne pomnijo, da bi bila že kedaj tako lepo in bogato okrašena. Kakor da je bila spremenjena v lep vrt — je bila vsa z dolgimi vencami in cvetjem prepletena. »Kakor na Dunaju«, tako so pravili naši dunajski romarji. Videlo se je, da se je šla voditeljica teh pridnih deklet, ki so te ogromne vence spletle, na Dunaj učiti — cerkve krasiti. — Toda kaj je bil ta zunanji kinč in kras proti prekrasnim govorom č. g. patra Frančiška, s katerimi je krasil naše duše! Vsako jutro je bila Gospodova miza pri sv. obhajilu naravnost oblegana — zvečer pa je ljudstvo zopet napolnilo cerkev ter po končani večerni pobožnosti dolgo prepevalo in molilo pred sv. R. Telesom. — Neizbrisno nam pa ostane v spominu sklepni dan našega evharističnega »shoda« — zadnja nedelja, ko je bilo cel dan, od pete ure zjutraj, izpostavljeno sv. R. Telo. Do solz je bila ganljiva slovesnost skupnega sv. obhajila, katero je prejela cela cerkev med slovesnim pritrkavanjem zvonov in prepevanjem pesmi sv. R. T. — Sklepna pridga č. g. patra in slovesna procesija z Najsvetejšim je zaključila prelepo slavnost. — Procesijo, katere se je udeležilo veliko ljudstva tudi iz obmejnih vasij, je vodil č. g. kurat iz Grarja ob azistenci štirih č. g. duhovnikov. Po končani slovesnosti sta prišla zastopnika občine v farovž poklonit se g. patru ter se mu zahvaliti za ves njegov trud, ki je bil ves v prid naše občine. Tudi se je doklonilo g. patru predstojništvo Marijine

družbe v znak hvaležnosti za njegovo sobotno pridgo, ki je bila pravi slavospev Marijinim družbam.

V ponedeljek zjutraj je bila sv. maša za naše mrtve, med katere je zopet ogromno število vernikov prejelo sv. obhajilo za drage rajnke, ki smo jih šli po sv. maši skupno v procesiji obiskat na pokopališče.

Največjo zaslugo za prekrasno slovesnost ima preč. g. P. Frančišek, kteremu še tem potom izrekamo najpristrčnejšo zahvalo. Bog mu obilo povrne!

To se ne sme več zgoditi!

V zadnji številki »Novega Časa« se nam je v člančič »Kako je to mogoče« vrnila tiskovna pomota; kajti poročilo ne velja za osmi, ampak za sedmi razred. Tu so si po naročilu g. prof. dr. Oswalda dijaki nabavili knjigo, ki so jo potem v šoli rabili.

Zadnje poročilo pa vendar dopolnimo še z naslednjimi podatki: Prof. dr. Oswald je agitiral med dijaki želanji, ko je knjiga izšla, za »Slovanski Svet«. Letos pa je rekel v osmi šoli, kjer je razrednik, nekako tako-le: No, kako bo z ono knjigo, namreč s »Slovanskim Svetom«? To je knjiga, ki bi morala biti vsakemu dijaku in izobražencu sploh »konfiteor« (versko izpovedovanje). — Podobno je govoril tudi v šestem in sedmem razredu, kjer poučuje slovenščino. Ni čuda torej, da so si dijaki na podlagi takega postopanja od strani g. profesorja, ki vendar znači moralni pritisek, kar za poredoma naročali ono knjigo, ki smo jo zadnjič označili posebnost z ozirom na Lončarjev članek kot proti katoliško in neznanstveno. V sedmi šoli pa jo je uvedel kot šolsko učno čtivo.

Kakor pa smo poizvedeli, je g. prof. dr. Oswald to knjigo iz sedme šole takoj izključil, ko je javnost po »Novem Času« na to bila opozorjena. K sklepu pa obljubujemo, da bomo pazili, da se podobni slučajni na naših šolah sploh ne bodo več ponavljali! Šola namreč nima naloge, vabiti mladino na svobodomiselnost, ampak jo vzgajati versko-naravno!

Častni občani v Komnu.

Komen: V starešinstveni seji dne 19. t. m. so imenovali naši občinski zastopniki 10 častnih občanov. Ti so: gg. dr. Anton Gregorčič, Josip Fon, dr. Henrik Stepančič, Ivan Berbuč, dr. Brecelj, dr. Ivan Šušteršič, dr. Krek, Janez Kalan, Karol Čigon in Karol Oblak. Sami velezaslužni odlični slovenski rojaki! — Švaraštrekelj in kompanija so si grozno prizadevali, da bi sploh ne prišlo do tega imenovanja. A vse zastonj. Naši možje, ki tvorijo večino starešinstva, so hoteli javno izkazati čast našim poslancem in delavcem v raznih panogah slovenske prosvete. Kakor povsod, tako imajo tudi naši občinski zastopniki v svoji sredi par uskokov — Štrancarja — Vrabca — o kojih velja prislovica, da »poturica je hujši, kakor turčin«. Figa mož ni bil in ne bo nikdar v veljavi. Saj išče le samega sebe.

Proti kinematografom:

Zelo veselo dejstvo je, da se je dunajska vlada odločila, odločno nastopiti proti nadlogi kinematografov, ki jih hoče zelo omejiti. Seveda še tako lepe postave in določbe nimajo pomena, če pa podrejene policijske oblasti nimajo srcá in smisla za nje. V naslednjem priobčujemo čisto na kratko vsebino one odredbe notranjega ministerstva in izražamo odločno željo, da se naj tudi v Gorici vpoštevajo te določbe.

Za otvoritev kinematografa je potrebna oblastvena licenca, ki se mora glasiti na ime in ki se ne sme ne prodati ne v najem dati. Kdor licenco ima, naj jo izvršuje sam! Licenca se da le za 3 leta.

Uslužbenci v kinematografu ne smejo biti stari pod 16 let. Prav tako pa mora vsak uslužbenec imeti spričavalo o svojem nravnem obnašanju. Za vsako predstavo nove slike mora oblast dati posebno dovoljenje. Nobene slike kinematograf nesme pokazati, ki je oblast ni dovolila. **Oblast pa mora prepovedati slike,** ki bi povzročale kako kaznjivo dejanje, motile javni mir in red ali ki bi žalile dostojnost in nravnost. — Otroci pod 16 leti sploh nesmejo k predstavam, ki je ni oblast izrecno odobrila za mladoletne.

Predstave nesmejo ob nedeljah in praznikih motiti službe božje.

Plakati nesmejo prinašati slik in opisov predstav, za katere oblast ni dala dovoljenja.

Bog daj, da bi kaj pomagale te odločbe! Mladina naša se strašno kuži po kinematografih!

Župnik Jožef Kosec.

V sedo ob 3h zjutraj je v goriški bolnišnici izdihnil blagi gospod župnik Jožef Kosec. Vsakogar je pretresla ta tužna vest.

Obolel je rajnik že predpretekli teden. V soboto je čutil v trebuhu hude bolečine: toda kot vnet duhovnik je opravljal svoje dolžnosti še v nedeljo in ponedeljek zjutraj, nakar je popoldne prišel v Gorico, kjer so ga v torek (15. t. m.) operirali. Pa bilo je že prepozno. Vnetje se ni dalo več ustaviti, ampak se je širilo vedno bolj. Operiran je bil pret. torek 22. t. m. tretjič. Zaman! Zavedal se je dobro svojega položaja. Kot vedno vesten in natančen je uredil vse svoje zadeve in mirno v hudih bolečinah čakal smrti. Ko se je v torek zvečer prijatelj poslovil od njega, rekoč: »Na svidenje gospod župnik!« je odgovoril: »Na svidenje v nebesih!« V torek zvečer ga je obiskal tudi prevz. g. knezonadškof. Izdihnil je z besedami: »Sveti Jožef, prosí za nas!«

Rojen je bil 9. maja 1866 v Gorici, posvečen l. 1888. Služboval je kot katehet na vadnici, kaplan v Cerknem, kurat v Novakih in od l. 1898 kot župnik v Kamnjah.

Težko ga bomo pogrešali! Bil je vnet, goreč mož, ki je na Goriškem eden prvih

se zanimal za katoliško organizacijo, društva, ki je podpiral vse, kar je bilo katoliškega. Pri srcu mu je bil tudi naš »Novi Čas«, ki ga je podpiral gmotno in s persom. Bil je član Kat. Tisk. Društva, vnet delavec v Kmečki politični organizaciji in vzoren duhovnik. Ljudstvo ga je ljubilo kot očeta.

Omeniti pa moramo pred vsem, da je bil on med prvimi, ki je širil misel **zmernosti** med Goričani in Slovenci, ki je bil sam dolga leta abstinent, ter ki je vedno in povsod povdarjal, da vse naše gospodarsko in politično delo ne bo nič, če ne bo ljudstvo zmerno in varčno ter če ne bo živelo po naukih kat. cerkve.

Pokopali so ga danes dopoldne v Kamnjah, kamor so ga pripeljali iz Gorice.

Sveti naj mu večna luč! Pri ljubem Bogu gotovo uživa plačilo za trud in trpljenje, ki ga je užival tu, posebno zadnja leta.

Novice.

Prijatelji mladine! Z velikim veseljem se je pozdravila ustanovitev »Dijaške Mize«, toda ostalo je večinoma pri navdušenju, kajti število darovalcev je doslej jako pičlo. Odbor se tedaj obrača z nujno prošnjo na vse prijatelje učeče se mladine, da priskočijo na pomoč. Darove sprejema prečastiti gosp. profesor Ivan Tabaj, Gorica, c. kr. gimnazija. Vsem blagodušnim darovalcem se že naprej zahvaljuje Odbor.

Smrtna kosa. V Splitu je umrl nenadoma trgovec z lesom g. Rudolf Makarovič, star 28 let. Poročen je bil s hčerjo g. dvornega svetnika Gabrijelčiča.

Nadomestne obč. volitve v Cerknem. Iz Cerkna: Pri nadomestnih volitvah v občinski zastop za 1. razred je prodrla S. L. S. s 5 kandidati, pet pa je liberalcev, med temi trije, ki so vsled osebnosti pristopili k nasprotnikom. Možje, načelo bodi Vam sveto! Sicer pa vladajo pri nas res čudne razmere, s katerimi se mora vendar enkrat obračunati in spraviti do popolne jasnosti glede gospodarstva v občinski upravi.

Vojaška vest. V Gorici je nadziral zrakoplovni in pionirski oddelek poveljnik III. armadnega zbora baron Leitner.

Novo županstvo v Črničah. Poročajo nam: V Črničah imamo novo županstvo. Za župana je bil zopet izvoljen enoglasno g. Leop. Bolko. Vsi podžupani in starišini so vrli možje in pristaši S. L. S., ki bodo složno delovali v blagor vseh občin.

K otvortvi deškega semenišča. »Festschrift zur Eröffnung des Neubaus des Fürsterzbischöflichen Knabenseminars im Jahre 1912«, ki je izdal v nemškem jeziku, knezoškofijski ordinarijat v Gorici se dobiva tudi v prodajalni Katoliškega tiskovnega društva v Gorici. Cena 1 K 50 v pošti 10 v več.

Karta bojišča je razstavljena v izložbenem oknu Prodajalne Kat. Tisk. društva v Gosp. ulici 2. Naše uredništvo je oskrbelo, da je na karti z zastavicami vsaki dan sproti zaznamovan položaj na bojišču.

Krst 20 letnega mladeniča. Iz Cerovega nam poročajo: Pri nas se je vršila redka slavnost. Naš č. g. vikar so pred sv. mašo slovesno krstili 20 letnega mladeniča. Ta mladenič je bil pred 12 leti kot sirota pripeljan s Kranjskega, bil pri dobrih ljudeh vzrejen ter zrastel v čvrstega mladeniča. Pa čudno, ni bilo mogoče izvedeti za rojstni kraj in tudi ne, če je krščen. Slednjič je cerkvena oblast sklenila, naj se ga krsti, seveda pogojno. Po končanem sv. opravilu je pristopil tudi k prvemu sv. obhajilu.

Nesreča. Na trg sv. Terezije v Ajdovščini se je vračal nek mož s kravo v Prvačino. Na cesti se srečata poštni voz in neki drugi voznik. Mož se je hotel ogniti, a zadel je na kup grušča, kjer se mu je izpodtaknilo in je padel z nogama pod poštni voz. V prvem hipu se je mislilo, da ima zmečkani obe nogi, a bili sta samo ranjeni. Sodnija dožene, kdo je bil kriv tej nesreči.

Nesreča z avtomobilom. (Čepovan). V nedeljo se je peljal po novi cesti od sv. Lucije skozi Čepovan avtomobil. Nesreča je hotela, da je zadel avtomobil v Puštalaš nekega mladeniča iz Grgarja in ga vlekel za seboj več metrov! Hudo poškodovanega so peljali z istim avtomobilom naravnost v bolnišnico v Gorico.

Žalosten konec nesrečnega zakona. V Gledališki ulici je stanoval pek Ivan Scalletari s svojo ženo 32letno Marijo. Mož je večkrat pijan hodil domov ter pretepal na surov način svojo ženo. V torek popoldne je zopet prišel pijan domov in sunil svojo ženo v desno stran trebuha. Reva je bežala k sosedu v III. nadstropje, kjer je zaklicala: »Oh, moj Bog, kakšnega moža imam!« Nato pa se je zgrudila na tla in umrla. Pokojnica je bila v blagoslovljenem stanu. Mož so zaprli; kazal ni nobene žalosti.

V laške roke je prišla doslej slovenska kavarna »Central« na Travniku.

Vojaški zrakoplovci se zopet lepo dvigajo nad Gorico. V nedeljo se je dvignil ter mirno plaval nad mestom. Tudi včeraj je en aeroplan krožil visoko pod oblaki ter se nato mirno spustil na Rojceč

Vojaških novincev v Vipavo je došlo kakih 130, večinoma so Nemci. — Počasi pridejo na vrsto naši fantje.

Vojaških novincev okrog 500 je prišlo v soboto v Tolmin z vojaško godbo na čelu.

Otrok zgorel. V Polubinjju pri Tolminu je zgorel štiriletni fantič. Matič ga je pustila za hip samega na ognjišču pri ognju. Med tem mu je zagorelo krilce in se je tako opeklo po vsem životu, da je kmalu nato umrl. Otrok ni puščati nikoli in nič časa samih pri ognju. Stariši pazite!

Žalostna smrt mladeniča. V nedeljo je umrl po kratkih a hudih bolečinah — v Cerknem 18-letni mladenič, delavec v tovarni pri »Gorenjcu«, Janez Kogoj doma iz Lazca v Otaležu. — V petek zvečer se je namreč v temi zatekel z vso silo v drog (oje) nekega voza. Zadobil je močne poškodbe v drobovju, znotraj je izkrvavel.

ter v silnih bolečinah v poldrugem dnevu izdahnul svojo blago mlado dušo, pol ure pozneje, ko je bil previden. Zares škoda krepkega mladega fanta — pridnega delavca in edino oporo svoje drage mamice. Svetila večna luč pokojnikovej blagi duši.

Zopet ponesrečeni rojak na tujem. Na Tirolskem se je v petek ponesrečil mladenič Filip Pičulin iz Puštala. Delal je pri gradbi poti v gorah, kjer je padel čez visoko skalo in ostal na mestu mrtev! Žalostno pri tem je še posebno, da je v teku 15 mesecev ta uže peti v tujini ponesrečeni mladenič iz Čepovana! Bog varuj vse nagle in neprevidene smrti.

Tatvine. Kakor je znano, so tatovi odnesli v Črničah nekemu vozniku 2 vreči sladkorja in ga skrili na pokopališču. Sedaj smo prišli na sled dvema mladeničema, ki nista na dobrem glasu v tem obziru in se nahajata v goriških zaporih. Upamo, da pridejo vse tatvine na dan.

Ropi in tatvine. Pri Koprivi na Krastu je oropal neznan lopov posestnika Jožefa Počkarja iz Krtinovec, ko se je ta vračal iz Sežane domov. Ker mož ni imel nikakega orožja pri sebi in mu je tolovaj nastavil nož na prsa, moral mu je dati ves denar 264 K. Sploh se klati cela tatinska tolpa tudi okrog. Tudi Jerneju Ukmarju v Branici so pokradli zopet skoraj celo njivo zelnatih glav. Tatovi se morajo posebno razumeti na braniške hrame in njive.

O cerkvenih tatovih, ki so okradli cerkev v Branici, se marsikaj govori, sedaj ni še nič gotovega.

Grdo orožje liberalcev. Devin. Naši ropotajoči svobodomisleci so v »Soči« na nepostaven način napadli čast našega veleposloyanega g. župana. Pravzaprav menimo, da je storil to neki krčmar, ki ima patent za take reči. Kaj ga je nagnilo do takega izbruha, vsakdove. Ta človek živi od javnih plesov. Ker pa naš g. župan ni hotel dovoliti javnega plesa, letal je najprej na glavarstvo in tam milo jokal in kazal krokodilove solze. — Ker pa na glavarstvu prav dobro poznajo take ptiče in jih njih jok in njih solze več ne ganejo, — zagrabil je po drugem orožju — po natolcevanje. O dogodku samem se bo mažič pogovoril z orožnistvom. S tem pa, da na tak način laže, ne krade le časti g. županu, ampak tudi g. orožnikom. Če bi bilo to res, zdelo bi se, kakor da c. kr. orožniki ne vršijo svoje službe, temveč dopuščajo celo župane pretepati. Zdelo bi se, da živimo med samimi tolovaji, pred katerimi ni nikdo več varen. Povemo mu pa, da s takimi sredstvi ne bo več prišel na površje. Ljudstvo ga predobro pozna.

Kje so koritarji. Iz Komna: V seji starešinstva sta poudarjala župan in starešina Miroslav Godnič posebne zasluge posameznih gospodov častnih občanov. Obnje se je pa obregnil zaničljivo Štrekeli doslovno: »to so takozvani koritarji!« Perbako, ta jo je pa zadel, Dr. Gregorčič, dr. Šusteršič, dr. Krel itd. koritarji! Možje, ki delajo po vseh svojih močeh za koristi ljudstva, ti so v očeh gospodov Štrekljev — koritarji. Mi pa menimo, in z nami vsi pošteni ljudje, da so ko-

ritarji ljudje, ki na primer ljudstvo sleparija s trtami ter dobrote namenjene kmetu izkoriščajo za se. Koritarji so tudi ljudje, ki jim na primer sodnja dokaže razne čedne kšefte pri murvah v škodo drugih društvenikov v gospod. društvu. To so koritarji! Pa ti koritarji bi nas šli takoj tožit, če bi jim rekli, da so »klerikalci«. To so najzagrizenejši liberalci! Gospod Štrekelj in ves Kras jih pozna!

Sokolski šolski naraščaj v Komnu je imel 20. t. m. v Komnu javni nastop v kroju. Otroci so prevažali med sv. mašo priprave za nastop. Naraščaj je opustil radi nastopa popoldansko službo božjo. Na ta način se posvečuje Gospov dan. Nadučitelj Štrekelj navaja otroke na ta način k pobožnosti! Komenski brezvestni stariši ga pa še podpirajo pri tem delu.

Sokoli k poganstvu. Poročajo nam: Neki V. Toplikar je poslal po pošti nekaterim članom »Orla« Sok. prapor, v katerem popisuje nekdo sokolsko slavnost v Pragi. Spis je suhoparen brez življenja, ki vabi sokolske maratonske junake k »antiki« t. j. k poganstvu. No le pojdite k »antiki«, k Bahu (bog pijancev) in drugim bogovom starih paganov. »Orla« pa dvigajo k nebu, k Bogu svoja srca. Sploh bi bil V. storil boljše, da bi bil dal one znamke na račun davkov!

Popivanje pri »balah«. Skoro po vseh vaseh je navada, da mora ženim odkupiti nevesto pri tamošnjih mladenčih, razven tega se morajo pogostiti domači mladeniči pri prepeljavanju in spravljanju »bale«. To pa stane ker ob takih prilikah se napravi kar cela gostija, pri kateri so popije mnogo vina, ter popiva pozno po noči. Večkrat se zgodi, da si morajo tudi zato izposoditi denar, kar je za marsikoga pozneje zelo občutno. Radi tega bi bilo svetovati našim mladeničem, da opustijo take razvade in da pomagajo pri »balah« le iz prijaznosti. V sedanjih časih je treba povsod varčnosti.

Na srbsko bojišče je iz Gorice odšel dr. Just Bačar, sekundarij deželne no-rišnice.

Slovenski-Stenski koledar za leto 1913 se dobiva v prodajalni Katoliškega tiskovnega društva. Cena 40 v.

Glede pohujšanja, ki se namerava na Mirenski cesti, upajo prizadeti posestniki in vsi drugi pošteni ljudje, da jim bo pomagala državna oblast, ki ima nalogo varovati mir svojih državljanov, njihove gospodarske koristi in ki po postavi mora strogo nastopati proti vsaki nemoralnosti in pohujšanju. Tu — pa se zdi — da vse nič ne pomaga. In vendar ljudstvo ve, da se tukaj godi nekaj, kar je v kvar družbi, socialnem redu in posredno tudi državi sami. Toda gotovi gospodje — seveda čisto modernega duha — ne vidijo tako daleč in še psujejo one, ki se pohujšanju protivijo. Pošteni posestniki stvari ne bodo pustili v miru, dokler se njim ne ugoditi ter ne pre-
breči škandala!

Ogenj je v Mirnu v noči od ponedeljka na torek vpepelil hišo miz. majstra Jožefa Beltrama. K sreči je bil gospodar za-
varovan.

Velikim sleparijam so baje prišli na sled na goriškem magistratu. Kakor se govori, je neki uslužbenec poneveril večje vsote denarja. Sleparije pa skušajo zakriti, ker je krivec hud agitator laške liberalne stranke.

Glavno srečko je zadel v Budimpešti nekdo, ki ga nemorejo nikjer najti. Glavni dobiček znaša 400.000 K.

Velik požar je v Lodzu na Ruskem Poljskem upepelil tovarno sukna in napravil škode pol milijona rubljev (1 rubel je 2 K 54 v.)

Ruska carica — poskusila samomor. Ruski carevič je nevarno obolel. Baje so ga zastrupili anarhisti. Ko je carica to slišala, se je v obupu hotela vreči skozi okno.

Listnica uredništva: Branica: V zadnjem hipu! Vse nemogoče!

Trst in Istra.

Sv. misijon. Kubeč, 22. okt. 1912. V naši, širjemu svetu malo znani župniji smo imeli od 13. do 20. t. m. sv. misijon, katerega so vodili čč. gg. lazaristi iz sv. Jožefa pri Celju: Kitak, Birk in Zorko. Ljudstvo se ga je prav pridno udeleževalo in pristopalo k sv. obhajilu vsaki dan. Sv. obhajil je bilo blizu 3000. Lepa je bila sklepna procesija, nad 3000 ljudi je spremljalo evharističnega Boga. Upati je, da se bode versko življenje v župniji prenovilo in da se v kratkem ustanovi prepotrebna Marijina družba.

Gospodarske vesti.

Letina na Vipavskem. Hvala Bogu letos se je še precej dobilo za vino, ker so prišli tuji odjemalci, a še ga imamo gotovo nad tretjino, ki se sedaj prodaja od 44 K dalje kakor je dobro vino. Tudi turšice je mnogo, samo, da ni popolnoma dozorela v bolj močnih zemljah. Repa pa se letos ni dobro obnesla.

Letošnja svetovna žetev. Po statistiki mednarodnega kmetijskega urada v Rimu je letošnja svetovna žetev izpadla v tem le obsegu: Na Pruskem, v Belgiji, na Bulgarskem, na Damskem, Španskem, Francoskem, Angleškem, Irskem, Ruskem, v Švici, v Kanadi, Združenih državah v Ameriki, v Indiji (Azija), na Janponskem (Azija) na azijskem Ruskem, v Alžiriji Egiptu, Tunis (Arifa) se je pridelalo skupno 886,598,555 q pšenice medtem ko je bilo v prejšnjem letu (1911) samo 826,743,580 q. V skoro istih deželah se je pridelalo rži: l. 1912 402,962,314 q v letu 1911. po 342,007,234. Ravnotam je črna: v letu 1912. 278,598,321 q leta 1911 pa 264,895,142 q. Oves: V istih deželah izvzemši Egipt: l. 1912. 592,924,830 q, l. 1911. samo 491,198,306. Sirkka: Leto 1912. 919,337,207 q l. 1911 pa samo 789,860,828 q. Vidi se tedaj, da je bilo letošnja svetovna žetev še precej boljši kot lanska, ker je bilo skoro povsod pridelek večji, edino v Rumuniji je bila letošnja žetev še precej slabši. —

Cene žitu so sedaj: (24. okt. na dunajski borzi): Pšenica 50 kg po 10.40 K do 12.40 K t. j. boljše vrste (kot je n. pr. iz Ba-

nata in od reke Tise na Ogerskem) je dražji, slabše pa ceneji. Rž 50 kg po 9.90 K do 10.45 K. Ječmen 50 kg po 8.75 do 12.15 K. Oves 50 kg po 10.45 K do 11.75 K. Turšica po 50 kg in sicer Ogrski od 10.45 K do 10.70 K, amenikanski (Laplata) od 10.30 K do 10.60 K činkvanti od 11.75 K do 12.15 K. Posebno o vsu je zadnji čas cena zelo poskočila in sicer v enem samem tednu na celo krono in to vsled v ojnena Balkanu, kjer rabijo sedaj za konjenico veliko ovsu. Pa sploh ima sedanja vojska na Balkanu na tržne razmere zelo neugoden upliv. Ker se ne ve, kaj se lahko iz tamošnjih homatij izcimi, je trgovina zelo nestalna in neživahna.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

MIHAELJ TURK

Gorica — na Kornu št. 6 — Gorica
priporoča slavnemu občinstvu svojo brivnico.
Zagotavlja točno postrežbo. Sprejema naročila
za maskiranje po zmerni cenah.

Službe išče vpokojen učitelj kot organist ali diurnist. Ponudbe pod št. 100 na upravništvo „N. Č.“ —

»Slovenska Straža« v Ljubljani

želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem zanesljivega človeka, ki bi sodeloval pri »Ljudskem zavarovanju«. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. — Ponudbe pod »Ljudsko zavarovanje« na Slovensko Stražo v Ljubljani.

Lekarna Liberi

Corso Francesco Giuseppe 39
se priporoča.

Svoji k svojim!

Priporoča se slavnemu občinstvu in čč. gg. duhovščini

Slovenska brivnica
Gosposka ulica nasproti Monta

Franc Novak,

postrežba čista in solidna, dijaki in otroci imajo med tednom, razen sobote in nedelje, popust. Izdeluje vsa lasničarska dela ter ima v zalogi kite in domačih las po zmerni ceni.

Anton Krušič,

krojaški mojster,

Corso Franca Jožefa št. 39
oz. Tržaška cesta 16

se priporoča č. duhovščini in sl. občinstvu
iz mesta in dežele.

LJUDSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA V TRSTU,

REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO.

V lastni hiši.

Ulica Torre bianca šte. 21 ob ulici delle Poste.

Za hranjenje najsigurnejši tržaški slovenski denarni zavod, ker jamčijo za vloge člani z **vsem** svojim premoženjem.

Neomejena zaveza.

Uradije se vsak delavnik: dopoldne od 9. do 12. ure
popoldne „ 3. „ 5. „

Sprejema kakoršnekoli **hranilne vloge** ter jih **obrestuje**

po 4¹/₂ 0/0

čisto — brez odbitka za rentni davek, ki ga plačuje zadruga sama.

Za stalne vloge obresti po dogovoru višje z ozirom na svoto in neodpovedljivost istih.

Učenca

poštene družine z zadostno šolsko izobrazbo sprejme prodajalna Katoliškega tiskovnega društva v Gorici.

A. DRUFOVKA,

GORICA — Raštelj šte. 3 — GORICA
priporoča
svojo bogato zalogo usnja in čveljarskih potrebščin.

VINO,

motno, zavreto, pokvarjeno se popravi kakor tudi odvzame se prevelika množina kisline vinskemu mostu ali vinu. Vzorec prinesiti ali poslati. Naslov pove upravništvo „Novega časa“.

Trgovina Katoliškega tisk. društva v Gorici

v hiši „MONTA“ Gosposka ulica šte. 2.

Priporoča bogato zalogo *molitvenikov* vseh vrst, *ročnih vencev*, *svete podobice*, *svetinje s trakovi za „Marijine družbe“*, *svete podobe* vseh velikosti z okvirji in brez okvirja, pisarniški papir, kuverte, pomnoževalne aparate in vse v to stroko spadajoče predmete za urade, *tiskovine za cerkvene urade in županstva*, *šolske potrebščine* na drobno in debelo, *trgovske knjige* vseh velikosti, *karton papir* in *trakove* za pisalne stroje, *razglednice* vseh vrst.

Konkurenca v cenah izključena.

Nagrobne križe in svetilke

v veliki izberi kupite le pri naši tvrdki

PINTER & LENARD

v Gorici Raštelj 7--9.

Jednako tudi **štedilnike**, **peči**, **vlite kotle** itd.
po najnižji ceni.

Srečke v korist Slovenski Straži.

Niti turška vojska ne more vzeti 400.000 frankov katere bo dobil tisti, ki bo dne 1. decembra 1912 pri žrebanju turških srečk zadel glavni dobiček! Mesečni obrok samo 4 K 75 v.

Izvanredno ugodna ponudba!

Skupina 4 srečk brez turške srečke z glavnimi dobitki več 100000 kron in 11 žrebanji vsako leto proti 46 mesečnim obrokom po samo 5 K 50 v. Pojasnila daje in naročila sprejema za Slovensko Stražo g. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19

Zodozdravniški in zobotermniški atelje

Dr. I. Eržen

GORICA

Jos. Verdi tekališče št. 37
Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone
zlate mostove, zobe na kaučukove plošče
uravnavanje krivo stoječih zob. Plombe
vsake vrste. 19

Ordinira v svojem ateljeju
od 9. ure dop. do 5. ure pop. št. 20

Svečarskega učenca

sprejme

J. KOPAC, Gorica, ulica sv. Antona
št. 7. — Pogoji se poizvedo tam.

Vsi, ki ste skrbni možje in očetje!

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden
žrtvovati za svojo oziroma za prihodnost
svojih otrok? Potem pišite „Slovenski Straži“ v
Ljubljani po knjizico gosp. župnika Haaseja o ljud-
skem zavarovanju, ki se vsakomur dopošlje popol-
noma zastonj.

Slavnemu občinstvu naznanjam,
da sem na novo otvoril

mizarsko delavnico

v Batujah.

Sprejemam stavbena in pohliš-
vena dela.

Zagotavljam solidno delo
in zmerne cene.

Priporočam se preč. duhovščini in
sl. občinstvu.

ANTON VETRIH,
mizarski mojster

*** BATUJE p. ČRNIČE. ***

Zaloga usnja

J. DRUFOVKA

Gorica Gosposka ul. 3

(nasproti Monta.)

Velika izbira čevljev
za moške, ženske in
otroke.

IVAN KRAVOS

Sedlarska delavnica

GORICA - na Korju št. 11 - GORICA

Zaloga različnih konjskih vpreg za lahko ali pa težko vožnjo; dalje ima v zalogi različne konjske potrebščine; potovalne potrebščine, kakor: kovčke, to bice, denarnice, listnice itd. — Izvršuje in sprejema v popravo različne koleseljne in kočije.

Popravila se izvršujejo točno. — Cene zmerne.

Odlikovana delavnica z električnim obra-
tom brusac in nožar

ANTON TEMIL

Gorica - Verdijevo tekališče 1 - Gorica
nasproti centralnega semenišča (Marzinijeva hiša.)

Zaloga britev in brivskih varnostnih priprav od 2
naprej. Škarje in noži vseh vrst. — Izdelki slav
svetovno znano tvrde Solingen. — ZMERNE CENE.

Priporoča se

strokovna krojačnica za izdelavanje oblek za
vsaki stan. Dobe se tudi izgotovljene obleke za
gospode, dečke in otroke. — Oglejte si zalogo!

C. kr. priv. kroji.

M. POVERAJ GORICA
Travnik št. 5.

VABILO

na

izredni občni zbor

„Goriške zveze gospodarskih zadrug in društev, registro-
vane zadruge z omejeno zavezo v Gorici“, ki se vrši dne
4. novembra 1912 (ponedeljek) ob 10. uri zjutraj v posvetovalnici
„CENTRALNE POSOJILNICE“ v GORICI s sledečim

dnevnim redom:

1. Verifikacija pooblastil zastopnikov zadrug.
2. Volitev nadzorstva.
3. Slučajnosti.

Načelstvo.

NOVO POGREBNO PODJETJE, TRST

CORSO št. 47 — (vogal Piazza G. Goldoni). — Telef. 1402.

Prevoz mrličev na vse kraje.

Vozovi z bogato zalogo opreme od najenostavnejših do najbolj luksurjuznih.
Vsi pogrebni predmeti so stalno na izbiri. Stalne cene brez konkurence. Postrežba
točna. Splošna pohvala.

Zaloga pravovoščenih sveč lastnega izdelka s prodajo na drobno in na debelo.

Posebno pa se priporoča o priliki praznikov vseh svetnikov z bogato založbo nagrobnih
svetilk, raznih vencev iz umetnega in svežega cvetja, iz biserov porcelana in kovine z znaki
in napisu itd. itd.

Nočna naročila se sprejemajo v skladišču v lastnih prostorih Via della Tesa 31, Tel. 1402.

Zastopstvo s prodajo pogrebnimi predmeti sveče, vence, krste itd.:

I. Mrzek na Opčini št. 170. — T. Vitez na Nabrežini na trgu pri cerkvi.

A. Jamšek pri Orehu (Nogere). — F. Brnetič v Škednju.

Deležnik in upravitelj podjetja

HENRIK STIBELJ.

Oglas.

Županstvo v Dornbergu odda **v najem** 3 sobe, kuhinjo, podstrešje, spodaj je drvarnica in en košček vrta. Stanovanje je v drugem nadstropju, kjer so bili prej orožniki. Več se poizvé pri županstvu v Dornbergu ob uradnih urah.

M. ANDERWALD

trgovina kolonjalov in delikates
Gorica, Tekališče Jos. Verdi 32

(hiša sl. Centralna posojilnice
in „Goriške zveze“)

priporoča prečastiti duhovščini ter sl. občinstvu v mestu in na deželi svojo najrazličnejšo zalogo: *kave, riža, olja, rozin, dišav, čaja in ruma. Vedno sveže najfinejše delikatese, meso, sadje in vsakovrstne marmelade v konzervah; velika izbira vina v buteljkah in najboljših šampanjcev.*

Cene najnižje.

Solidna in točna postrežba.

Prave

Čebelno - voščene sveče
in sveče za pogrebe po nizki ceni in olje za večno luč.

MED za pitanje čebel in za zdravilo

priporoča udani

J. Kopač, svečar v Gorici.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji
kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

ČEVLJARSKA ZADRUGA V MIRNU.

Tovarna
čevljev.

Ročno
delo.

➡ Priporoča svoje prodajalne čevljev. ➡

V GORICI trg sv. Antona štev. 1 (Stari trg). — V TRSTU Barriera vecchia — — štev. 38, Via dei Rettori štev. 1. — V SPLITU ulica Staroga suda — — ki so preskrbljene z najboljšim blagom vsake vrste.

Posebno priporoča svoje čevlje ameriškega kroja, ki v Hčnosti prekašajo izdelke drugih firm so precej ceneje.